

A diorama depicting a forest scene. In the center, a woman in a red long-sleeved top and a light-colored skirt stands on a large, textured rock. She holds a woven basket in her right hand and has her left arm extended. Below her, a man in a green shirt and brown shorts lies on his back on the same rock, holding a small object. The background is a dense forest of tall, thin trees. In the foreground, three tree stumps are visible, each with a small red object (possibly a berry) on it. The lighting is dramatic, with a strong light source from the left, creating a misty atmosphere.

Nukitsamees

145. hooaeg

OLAV EHALA / OSKAR LUTS

NUKITSAMEES

LASTEMUUSIKAL KAHES VAATUSES
OSKAR LUTSU SAMANIMELISE JUTUSTUSE JÄRGI

LIBRETO LEELO TUNGAL
LAULUSÕNAD JUHAN VIIDING, LEELO TUNGAL
LAVASTAJA EVA KLEMETS
MUUSIKAJUHT JA DIRIGENT LAURI SIRP
DIRIGENT TAAVI KULL
KUNSTNIK IIR HERMELIIN
VALGUSKUNSTNIK AIRI ERAS
KOREOGRAAF JANEK SAVOLAINEN
REPETIITOR RITA DOLGIHH
KONTSERTMEISTER MADE SÕLG
KOORMEISTER PIRET TALTS
KOORI KONTSERTMEISTER KATRIN NUUME
ETENDUSE JUHT MEELIS HANSING

VANEMUISE SÜMFOONIAORKESTER JA OOPERIKOOR

ESIETENDUS 6. MÄRTSIL 2010 VANEMUISE VÄIKESES MAJAS

TEGELASED:

**NUKITSAMEES, ITI, KUSTI, METSAMOOR, MÕHK
TÕLPA, ÄTT, VANAISA, EMA, HALDJAS, LAPSED**

Olav Ehala on väga armastatud helilooja, kelle laule (suures osas filmidest, muusikalidest ja teatrilavastustest) tunneb mitu põlvkonda eestlasi ning need kuuluvad vaieldamatult eesti muusika kullafondi. Ehala muusika on loodud eranditult eestikeelsetele tekstidele, enim Leelo Tungla ja Juhan Viidingu luulele.

Olav Ehala lõpetas 1969. aastal Tallinna Muusikakooli ja 1974. aastal Tallinna Riikliku Konservatooriumi kompositsiooni erialal Eugen Kapi õpilasena. Aastatel 1970–1973 oli ta ENSV Riikliku Filharmoonia estraadiansambli juht, 1970–1975 töötas Noorsooteatris muusikuna ning 1975–1991 sealsamas muusikaala juhatajana. Aastast 1991 on Olav Ehala Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia õppejõud (1998 dotsent, 2004 professor) ning alates 2001 Eesti Heliloojate Liidu esimees.

Oskar Luts sündis 1887. aastal Palamuse kihelkonnas. Ta õppis Änkküla külakoolis, Palamuse kihelkonnakoolis ja Tartu reaalkoolis. 1903. aastast töötas tulevane kirjanik apteekriõpilasena Tartus, Narvas ja Tallinnas. I maailmasõjas oli ta sõjaväefarmatseut. Sügisel 1918 pöördus Luts koos perekonnaga tagasi Tartusse, kus töötas taas apteegis, 1919–1920 ülikooli raamatukogus ja seejärel katsetas raamatukaupluse pidamisega. 1922. aastast tegutses Luts veel üksnes kutselise kirjanikuna. 1936. aastal sai kirjaniku elupaigaks maja Riia tänaval, milles praegu on tema majamuuseum. 1945. aastal kuulutati Oskar Luts esimesena ENSV rahvakirjanikuks.

Ta suri 1953 aastal. Lutsu kõige populaarsem teos on „Kevade“ (1912–1913). Sellest kasvas välja terve Tootsi-lugude sari („Suvi“ 1918–1919; „Tootsi pulm“ 1921; „Argipäev“ 1924 ja „Sügis“ 1938, II osa 1988). „Nukitsamees“ on Oskar Lutsu lastejutt, mis ilmus esmakordselt 1920. aastal. „Nukitsamehe“ ainetel on lavastatud kaks filmi: Elbert Tuganovi nukufilm „Metsamuinasjutt“ 1960 ning Helle Karise mängufilm „Nukitsamees“ 1981. Viimasele filmile kirjutas muusika Olav Ehala ning 1999. aastal jõudis samanimeline lastemuusikal ka Rahvuskooper Estonia lavale. „Nukitsamehe“ laule tuntakse ja armastatakse – „Päikeseratas“, „Valulaul“ ja „Kodulaul“ on olnud ka laulupidude kavas.

JÄRELSÕNA OSKAR LUTSU „NUKITSAMEHE“ 1997. AASTA VÄLJAANDELE

Ehk küll „Kevade“ ilmumisega (1912-13) oli Oskar Luts (7.I 1887 – 23.III 1953) koolipoiste-tüdrukute seas juba kuulsaks saanud, hakkas ta laste jaoks kirjutama ikkagi alles siis, kui tal endal oli peenike pere majas. 11. aprillil 1918 Valgevenemaal Vitebskis sündinud poeg Georgile, kelle hellitusnimeks Inderlin, ongi Oskar Luts hakatuseks kõik oma lastelood jutustanud. Ja nendest Georgile jutustatud lugudest said hiljem raamatud või nad trükiti ära mõnes koolilugemikus: 1920. aastal ilmus haarav reisikiri „Inderlin“, 1925. aastal seklusjutt „Lauka poiste ootamatu teekond“, 1926. aastal trükkis V. Tamman oma lugemikus „Huvitaja I“ koeraloo „Parbu-jutt“, 1928 jõudis raamatukauplustesse kassi-koeralugu „Pett ja Parbu“. „Inderliniga“ ühel aastal ilmus ka Oskar Lutsu kõige populaarsem lasteraamat – moodsa muinasjutu sugemetega „Nukitsamees“, kus reaalsus põimub osavalt ulmega. Oskar Luts on teinud temast ka lavavariandi, muinasjutt on koguni kahel korral filmivormi valatud: 1960 valmis nukufilm, 1982. aastal vändati muusikaline mängufilm.

Muinasjuttu on illustreerinud kolm kunstnikku – 1945. aasta väljaande pildid tegi Richard Kaljo, 1957. aastal ilmunud „Nukitsamehe“ pildid pärinevad Vive Tollilt, 1973. aastal ilmunud raamatu illustatsioonid on Edgar Valterilt. /.../

1945. aastast alates on „Nukitsamehe“ kirjastajad käitunud muinasjutu tekstiga üsna omavoliliselt. Nad on raamatust välja võtnud Metsamoori sotsialismi halvustavad repliigid ja kirjutanud loo lõpugi ümber. Pärast korrektuuripoognate lugemist kirjutas Oskar Luts 26. juulil 1945 kurja, kuid vastuseta jäänud kirja

tollase riikliku kirjastuse „Ilukirjandus ja Kunst“ kõrgetele asjameestele.

„...mis on sündinud selle muinasjutu lõpuga?“ imestas autor. „Seda pole enam äragi tunda! Toimides nii, nagu on käsitletud „Nukitsamehe“ lõppu, peaksime ilukirjanduses hävitama kõik Kreeka ja Rooma jumalad, jumalused ja nende preestrid, ning nende asemele seadma praegusaja perekonnaseisuameti ja ametnikud. „Nukitsamees“ on muinasjutt, mis on kirjutatud ammugi enne perekonnaseisumeteid jne. – miks ei peaks võima vaadelda ka selle lõpus figureerivaid ristiusu talitusi ja kirikuteenijaid muinasjutu seisukohalt? Praegusel, ajakohastatud kujul, kaotaks „Nukitsamehe“ lõpp igasuguse efekti ja tunduks tõmbina /.../

Kui „Nukitsamehes“ üldse on mingit tendentsi, siis on see ikkagi ainult: headuse ja õigluse võit kurja ja sisetundetuse üle. /...)

Minu meelest oleks „Nukitsamees“ ainult siis stiilne muinasjutt, kui see ilmuks esialgsel kujul.“

Nüüd, rohkem kui pool sajandit hiljem, autori soov lõpuks täitub. Jälle on „Nukitsamees“ oma stiilse lõpuga ning Metsamoori repliigidki on taas tekstis tagasi“.

HALDJAS MERLE JALAKAS

KATKEND OSKAR LUTSU „NUKITSAMEHEST“:

Nii võtab Kusti tänagi südame rindu ja ütleb eidele: „Sa, vanatädi, muud ei teegi, kui otsid meile ühtelugu tööd. Lase meid ltiga ometi vahel natuke puhata ja mängida. Meil, külas, ei tee meievanused lapsed veel üldse tööd, vaid mängivad ainult. Sina aga assatad meid varahommikust hilise õhtuni. See teeb ju välja... mina ei tea mitu tundi... aga igatahes on meie tööpäev liiga pikk.“

„Ah nii!“ säutsub vanamoor. „Või sina nõuad kah juba kaheksatunnilist tööpäeva! Vaata, kus mul sots! Mina arvasin seniajani ikka, et ega sotsid sortside - või hm, näh nüüd! Ptüi, ptüi, ptüi! - nojah, et ega sotsid nii sügavale metsa ometi ei tule, aga näe: juba üks otsaga siin! Keda nüüd! Nüüd vaja aga Mõhul ja Tõlpal kah niisugust juttu kuulda, siis on nad juba lõunaajal kodus ja ei saa neid enam kuuma ahjuroobigagi metsa tagasi. Hoia, poiss, et sa nende kuuldes niisugust juttu ei aja. Muidu võtan sealt nurgast selle kõvera kepi ja näitan sulle, missugune on kaheksatunniline tööpäev.“

PÄIKESERATAS

Päikeseratas, päikeseratas,
taeva tuline kera.

Päikeseratas, päikeseratas,
kasvatad viljatera.

Päikeseratas, päikeseratas,
sooja saab iga seeme.

Päikeseratas, päikeseratas,
sina näed, mida teeme.

Päikeseratas, päikeseratas,
jube, kui oleks pime.

Päikeseratas, päikeseratas,
sinu valgus on ime.

Päikeseratas, päikeseratas,
paistad halvale, heale.

Päikeseratas, päikeseratas,
vaata me kõigi peale.

LAUL HEADUSEST JA KURJUSEST

Mispärast laps peab tänama vana
kuigi on vana õelamast õel.
Homme on suur, kes väike on täna
ei kasva heaks see õela toel.

Refr.

Kurjus on ilmas ja headus on ilmas,
pahad on pahad ja head on nii head.
Viha on ilmas, õelus on ilmas,
võib-olla pahad on hoopis head.

Kui ei oleks suurt ja kurja,
väikestestki kasvaks head.
Kurjus ajab plaanid nurja.
Kurjus ajab sassi pea.
Kurjus kuulub siia ilma
samuti kui headus.
Kurja teha ilmast ilma -
see on minu seadus.

Refr. 1x

Ilma heata poleks kurja,
kurjata ei oleks head.
Kuri mõte läheks nurja,
kui kõik oleks ainult head.
Kurjus kuulub siia ilma
samuti kui headus.
Kurja teha ilmast ilma -
see on minu seadus.

Refr. 1x

NUKITSAMEHE LAUL

Iti piti titi kiti kuti muti tuti luti
kuki muki käki kaak punta kiviräntavaak
Nuki pai ja Kuti paha, Iti pai ja Kuti paha
Surra-murra ata-ata säh!

TÕELINE JÕUD

Kus on sinu tõeline jõud?
Kas on ta kätes või jalus?
Kus on sinu tõeline jõud?
Su elu ainuke alus?

Kus on sinu tõeline jõud?
Kas südames on või peas?
Kas on sinu tõeline jõud
ununenend tunnete seas?

Ei ole su tõeline jõud
eraldi ega ka lahus.
Sa otsi ja leia, leia see jõud.
Sa otsi ja leia see jõud.
Sa otsi ja leia see jõud,
leia see jõud.

Sa otsi mehises rahus.

VITSALAU

Mõni puu on kuivanud ja enam ta ei
lehti,
ainult vitsad kuivanud ja nende võim ei
kehti.

Refr.
Head lapsed need kasvavad vitsata,
arm aitab enam kui hirm (4 x)

Kas me teame, kas me teame lahke sõna
võimu,
sageli me kuulma peame kärkimist ja
sõimu.

Refr. 4 x

Vitsaga ei aja läbi vitsal pole lehti,
vits on vilets oksake ja vitsa võim ei
kehti.

Refr. 4 x

RAHALAUL

Otsi lolli, kes ei kardaks kolli,
kui on kollil raha maitse suus.
Raha mängib elus põhirolli,
raha see on õnn ja armastus.

Otsi lolli, kes ei kardaks kolli,
kui on kollil raha maitse suus.
Raha mängib elus põhirolli,
raha see on õnn ja armastus.

Kõrged mõtted - see on puha möga,
pole ilu ilma rahata.
Söö ja maga, sarvevahet süga -
ega elult muud ei taha ka.

Otsi lolli, kes ei kardaks kolli,
kui on kollil raha maitse suus.
Raha mängib elus põhirolli,
raha see on õnn ja armastus.

Kõrged mõtted - see on puha möga,
pole ilu ilma rahata.
Söö ja maga, sarvevahet süga -
ega elult muud ei taha ka.

Raha võim on suur ja igavene,
elu lühikene, raha pikk .
Kel on vähe või on natukene,
sellel puudub helge tulevik.

VALU LAUL

Tule tuul ja puhu ära
meie lapse valu,
tule vihm ja uhu ära
meie lapse valu.

Tule lind ja noki ära
meie lapse valu,
tule päike paista ära,
meie lapse valu, valu.

Tule öö ja võta ära
meie lapse valu,
tule kuu ja vaata ära
meie lapse valu....

MEILE ON PALJU ANTUD

Meile on palju antud.
Meile on antud keha.
Meile on palju antud,
palju on antud teha.

Palju on, mida võime.
Meil on nägemisvõime.
Palju on, mida võime.
Meil on tegemisvõime.

Refr. 2 x
Meile on palju antud.
Meil on jalad ja käed.
Silmad meile on antud -
see, et maailma näed.

Meile on palju antud.
Meile on antud meeled.
Meile on palju antud,
meile on antud keeled.

Palju on, mida võime.
Meil on rääkimisvõime.
Palju on, mida võime.

KODULAUL

Refr:
Mis on kodu, kus on kodu, kus on kodu-
koht? (4X)

Kodu, see ei ole koda, millel aken, uks
Ilma kodutundeta me jääme kodutuks
Ilma kodutundeta me jääme kodutuks

Refr.

Kodu lõhn on eriline, kodu värv ja maik
kodu on nii imeline, tavaline paik
Kodu on nii imeline, tavaline paik

Refr.

Kodus mõni väike asi korruga on suur
kodu oleme me ise, väikene ja suur
kodu oleme me ise, väikene ja suur

Kodu, see on rohkem veel,
kui sõna selgeks teeb
kodu see on headus,
mis meid paremateks teeb (3x)

See on kodu, siin on kodu, siin on kodu-
koht (8x)

ÄTT AO PEEP

NUKITSAMEES MARILYN JURMAN

Maagilisi teatrielamusi

soovib Teile

 kinema

Omade ja võõraste vahel

Elus edasi

Aasta kultuurisõber

Teatrihooajalt aitab
eesriide tõsta EMT

emt.ee

EMT on Vanemuise teatri hooaja toetaja

ALTI A
— E E S T I —

Erilisteks hetkedeks

Vanemuise teatri
toetaja

Emakeelne kultuur on hindamatu väärtus.

30. detsembril 2006 asutasime Vanemuise Fondi, et hoida ja toetada Eesti teatrikunsti.
Lubame hea seista fondi käekäigu eest

Olga Aasav, Kalev Kase, Mart Avarmaa, Tartu linn

Vanemuise Fond on loodud teatri töötajate erialase arengu ja koolituse toetuseks.

Fondi on võimalik teha annetusi:

SA Tartu Kultuurkapital / SEB pank 10102052050006 / Sampo Pank 334408570002

Märksõna: VANEMUISE FOND

Vanemuise fond tänab:

Olga Aasavit, Mart Avarmaad, Alar Kroodot, Kalev Kaset, Mati Kermast, Eero Timmermanni,
Tartu linna, Vanemuise advendikontserdil annetajaid.

AS GIGA on Vanemuise Sümfooniaorkestri Kassitoome tasuta suvekontserdi peasponsor.

AASTA TOETAJA

LARSEN
COGNAC

AASTA TOETAJA

Ametlik hotellipartner Tartus

Ametlik hotellipartner Tartus

Ametlik hotellipartner Tallinnas

Postimees

KULTUURIMINISTEERIUM

vanemuine.ee